

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Dankrede uitgesproken bij de ontvangst van de André Demedtsprijs 2000 uit handen van de voorzitter van de Marnixring Kortrijk-Broel, Stadhuis Kortrijk, zondag 26 november 2000

Reference:

Storme Matthias.- Dankrede uitgesproken bij de ontvangst van de André Demedtsprijs 2000 uit handen van de voorzitter van de Marnixring Kortrijk-Broel, Stadhuis Kortrijk, zondag 26 november 2000
KFV-mededelingen / Komitee voor Frans-Vlaanderen [Waregem] - (2001), p. 1-6
To cite this reference: <http://hdl.handle.net/10067/368110151162165141>

Dankwoord

**uitgesproken door prof. Matthias E. Storme
bij de ontvangst van de André Demedtsprijs 2000
uit handen van de voorzitter van de Marnixring Kortrijk-Broel
Stadhuis Kortrijk, zondag 26 november 2000.**

Waarde voorzitter, geachte Mevrouw Demedts, Heer burgemeester, familie, vrienden en landgenoten,

Uit gegevens mij bezorgd door de ere-voorzitter van de jury, de Heer Jan de Wilde, leer ik dat de Demedtsprijs oorspronkelijk werd uitgereikt op de eerste zondag na 15 december, zijnde de sterfdag van Filips van Marnix, heer van Sint-Aldegonde, de bewerker van het Wilhelmuslied. Dit maakte mij natuurlijk nieuwsgierig naar de mogelijke redenen waarom de prijs nu op 26 november wordt uitgereikt.

Een eerste mogelijkheid is dat het vandaag de eerste zondag is na de sterfdag van de auteur van de andere belangrijke Wilhelmustekst, de apologie, Pierre Loyseleur de Villiers, die stierf op 24 november.

24 november was ook de dag waarop in 1830 een stelletje muiters, gesteund door Franse troepen, de Oranje-Nassaus vervallen hebben verklaard van de troon over de Zuidelijke Nederlanden. Wellicht hebben de uitreikers van de Demedtsprijs de dag van vandaag, de eerste daaropvolgende zondag, gekozen, omdat het na 170 jaar misschien wel eens tijd wordt om deze daad van uitsluiting recht te zetten, ja hiervoor een historisch pardon uit te spreken.

Vooruitdenkend aan deze dag keek ik ook na welke epistel- of evangelielezingen op deze laatste zondag van november gehouden worden. Welnu, het Epistel van vandaag komt uit de Handelingen van de apostelen, I, 15 v. waar de apostelen na de Hemelvaart van Jezus bijeenkomen om iemand te kiezen die het twaalfstal na het verraad van Judas weer volledig zou maken, en het lot viel op Matthias, de dertiende apostel.

Wellicht is ook dit de betekenis van vandaag : zoals het niet nodig ware geweest Matthias als dertiende apostel te kiezen indien Judas Jezus niet voor 30 zilverlingen had verraden, zo was het ook vandaag niet nodig geweest mij de Demedtsprijs toe te kennen indien er ook vandaag geen judassen waren die voor wat zilverlingen de Vlaamse zaak verraden.

Tenslotte is het vandaag ook het naamfeest van twee koene raadgevers van de Middeleeuwse kerk : de H. Humilis van Bisignano en de H. Konrad van Konstanz. De H. Koenraad gebruikte zijn bezittingen voor vele religieuze stichtingen. Hij was een stichtend man in beide betekenissen van het woord. Hij wordt ook afgebeeld met een

kelk met een giftige spin in, die hij zou hebben ingeslikt zonder dat het hem evenwel deerde. Ik weet niet of die spin door een trouweloze in zijn kelk was gedaan om hem te vergifigen, een gevaar dat stichtende koene raadgevers wel eens bedreigt. Konrad was in elk geval het tegendeel van de *spin doctors* van vandaag, die in plaats van hun bezittingen weg te schenken voor stichtende doeleinden, grof geld vergaren door het verraad een blinkende verpakking te geven.

Daartegen stellen wij het woord van Wies Moens :

*“Slechts op dit ene wil ik gaarne roemen:
geen enkele Macht te hebben toebehoord,
die 't mensenhart houdt voor een koopbaar ding.”*

Uit : *Kort Manifest*, een gedicht dat ik hierbij wil aanbevelen tot het favoriete gedicht van Vlaanderen.

De spin van de H. Koenraad zet ons anderzijds wel op het juiste spoor : waar het voor ons op aankomt is een web te stichten. De draden van een spinnenweb zijn ragfijn en broos, elk afzonderlijk bijna niets, maar tezamen vormen zij een stevig web, waarin elke draad de andere versterkt, en waarin men zijn vijanden kan vangen. Ook ons leven is een web, dat samenhangt van vele fijne draden, en dat maar standhoudt door gemeenschapsvorming en verbondenheid tussen mensen, in concentrische cirkels, te beginnen bij de eigen familie, opklimmend via de eigen streek en het eigen volk naar de wijde wereld. Zo leven wij ons leven naar het woord van Rilke in wassende kringen.

In een gedicht van Goethe, op muziek gezet door Schubert, “*Grenzen der Menschheit*“ - een gedicht dat mij ter harte gaat om meerdere redenen, ook omdat het woord grens en de eerbied voor grenzen een sleutelbegrip blijft voor onze toekomst -, daarin dichtte Goethe :

*“Ein kleiner Ring
Begrenzt unser Leben
Und viele Geschlechter
Reihen sich dauernd
An ihres Daseins
unendliche Kette.”*

Het web van onze toekomst als volk weven wij in ringen, het is wellicht geen toeval dat deze prijs door een Marnix”ring” wordt uitgereikt, waarbij ook de verbondenheid tussen de generaties niet mag worden vergeten. Het meest van wat wij zijn of hebben, is ons door traditie gegeven, met de opdracht deze traditie te vernieuwen en door te geven. Het komt er natuurlijk niet op aan het gekregen zonder meer door te geven, want wat niet voortdurend wordt beleefd, sterft af. Maar het blijft wel onze opdracht de traditie verder te zetten. Het leven zelf is een geschenk, dat wij gekregen hebben om door te geven. Als we de demografische verhoudingen vandaag in Vlaanderen bezien, is het duidelijk dat wij in deze opdracht tekortschieten.

Ik wil het vandaag op mijn beurt hebben over enkele draden van het web, niet zozeer over het grotere politieke projekt, dat voor onze gezamenlijke toekomst essentieel zijn, daarover hield Edwin Truyens zopas de feestrede “Onderhandelen en handelen”, waarin hij dat op de hem eigen wijze met een zeer grote duidelijkheid heeft geschetst. U zal het me niet kwalijk nemen dat ik op een dag als vandaag enkele kleine persoonlijke draden van mijn web wil ontrafelen, enkele van de vele die ons allen maken tot wat we zijn, en waarmee onze levens in verbondenheid die van anderen kruisen en zo tezamen onze heimat vormen.

Enkele van die draden kruisen die van André Demedts. Demedts ging school in Wakken, het dorp waaruit mijn overgrootvader Marcel Storme stamde en van waaruit hij naar Gent trok. Wakken is vaak een dorp van dichters en schrijvers geweest, vandaag nog het geboortedorp van Gwij Mandelinck, een dorp van rederijkers als Pieter Joost de Borchgrave die in de donkerste dagen van het Nederlands in onze streken de vlam brandende hield. Wellicht is het ook daarom dat mijn overgrootvader als “Max Storme” dichter en toneelspeler is gebleven. Zo dichtte hij het troubadourslied “*Ik ben de zanger van 't Dietsche volk*” dat getoonzet werd door Emiel Hullebroeck. De eerste vrouw van zijn vader was een de Borchgrave, een nicht van Pieter Joost, en als ik verder in de stamboom klim aan vaderskant was deze laatste ook een verre kozijn van de vader. Ook André Demedts stamt van deze familie af : zijn voorvader Karel Guillemijn, hoofdrolspeler van de vierdelige roman “*De eer van ons volk*” was gehuwd met Marjan de Meulemeester, van wie de moeder een de Borchgrave was. Karel Guillemijn *junior*, de zoon van Karel, niet in de roman “*De eer van ons volk*”, maar in de historische werkelijkheid, was gehuwd met Coleta Storme, de volle nicht van mijn over-over-overgrootvader. Diens zoon was de notarisklerk van een andere kozijn, Ferdinand Storme, burgemeester te Waregem en hoewel franssprekend een verwoed orangist. En waar “*De eer van ons volk*” handelt over de Boerenkrijg in West-Vlaanderen, maar ook over Jan Andries van der Meersch, de generaal van de Brabantse omwenteling die de keizerlijke troepen versloeg bij Turnhout, had in mijn stamboom mijn over-over-overgrootmoeder uit Opwijk een broer, Pieter Jan de Lausnay, die aldaar meier was en tezamen met de meier van Merchtem een leider geweest zou zijn van de Boerenkrijg aldaar - de lokale notabelen en intellectuelen stonden toen nog aan de kant van het volk. Haar andere broer, Pieter Emmanuel de Lausnay, advocaat bij de Raad van Brabant, werd door de Fransen ontvoerd op 5 november 1798, als gijzelaar, maar ook als verdachte met als motief dat hij kort voordien nog naar Holland was gegaan. Het was diezelfde Pieter Emmanuel de Lausnay die 9 jaar eerder in 1789, door Jan Frans Vonck gezonden was om Jan Andries van der Meersch te zoeken en hem te overtuigen mee te werken aan de Brabantse opstand. U ziet dat er meerdere draden in mijn familie die van Demedts hebben gekruist. Mijn herinneringen eraan vandaag mogen een teken zijn van eerbied en dankbaarheid tegenover wie ons zijn voorgaan.

Dank ben ik ook verschuldigd aan mij naaste familie, mijn ouders en grootouders, en mijn echtgenote die toch maar de mogelijkheid geeft om de engagementen waarvoor ik gelauwerd wordt op te nemen.

“*An die Verwandten*” draag ik dan ook volgende zinnen op uit het gedicht met de gelijknamige ondertitel van Hölderlin, getiteld “*Heimkunft*” :

*„Freilich wohl ! das Geburtsland ists, der Boden der Heimat,
 Was du suchest, es ist nahe, begegnet dir schon
 (...)
 Ja ! das Alte noch ists ! Es gedeihet und reifet, doch keines
 Was da lebet und liebt, lässt die Treue zurück`
 (...)
 Kommt, Erhaltenden ihr ! Engel des Jahres ! und ihr,
 Engel des Hauses, kommt ! in die Adern alle des Lebens,
 Alle freuend zugleich, teile das Himmlische sich !
 Adle ! verjünge ! damit nichts Menschlichgutes, damit nicht
 Eine Stunde des Tags ohne die Frohen und auch
 Solche Freude, wie jetzt, wenn Liebende wieder sich finden,
 Wie es gehört für sie, schicklich geheiligt sei.
 Wenn wir segnen das Mahl, wen darf ich nennen, und wenn wir
 Ruhn vom Leben des Tags, saget, wie bring' ich den Dank ?
 nenn' ich den Hohen dabei ? Unschickliches liebet ein Gott nicht,
 Ihn zu fassen, ist fast unsere Freude zu klein.
 Schweigen müssen wir oft; es fehlen heilige Namen,
 Herzen schlagen und doch bleibt die Rede zurück ?
 .....
 Sorgen, wie diese, muß, gern oder nicht, in der Seele
 Tragen ein Sänger und oft, aber die anderen nicht.“*

Sta me toe nog even stil te staan bij de titel “*De eer van ons volk*”

Van de 5 woorden waaruit deze titel bestaat zijn er reeds minstens 3 vandaag niet meer politiek korrekt : eer, ons en volk. Zij gaan immers in tegen de slogans van de Franse Revolutie waarop het politiek korrekte denken is gegrond : De deugd van de “eer” gaat in tegen de gelijkheidsgedachte, want hoewel de waardigheid van iedere mens onaantastbaar is, is de eer die we de mensen moeten bewijzen niet altijd dezelfde; eer is ook in andere opzichten een deugd die niet past bij het nihilistisch wereldbeeld van de politiek korrekten. “Ons” is een begrip dat eveneens tegen de gelijkheid ingaat, want het houdt steeds een onderscheid in tussen het onze en wat niet van ons is; het gaat ook in tegen de zuiver individualistische opvatting van de vrijheid, want een kollektief “wij” houdt ook beperkingen in van die individuele vrijheid ten gunste van concrete vrijheden in het meervoud. En “volk” is als begrip vandaag al helemaal taboe, aangezien het ingaat tegen de idee van de hele, abstracte mensheid als één broederlijkheid.

Tegenover die slogans van de Franse revolutie wil ik met Hendrik Brugmans de gedachten van de Nederlandse revolutie plaatsen, die van Willem van Oranje. In zijn meesterlijke bijdrage “De ‘Apologie’, een actueel politiek stuk”, verschenen in de in 1980 door de Orde van de Prince uitgegeven hertaling van de Apologie wijst hij erop

dat “de calvinistische predikanten die hier aan het werk waren geweest, veel dichter stonden bij de gedachtenwereld van St.-Thomas van Aquino, dan het geval was met hun katholieke, absolutistische tegenstrevers. Het begrip der “soevereiniteit in eigen kring” (...) sluit volkomen aan bij Aquino’s politieke idealen. Voor hem was de vergoddelijking van een monarch niets anders dan blasfemie, en de Friese afgevaardigden die, bij de inhuldiging van Karel V weigerden voor hem te knielen (“Wij knielen niet voor mensen, wij knielen alleen voor God”) konden er zeker van zijn, dat Thomas uit het paradijs daar goedkeurend op neerkeek. (...) De cultus van de persoonlijkheid is onmiddeleeuws, onaquinijs, en het staatscentralisme gaat eveneens in tegen de autonomie-gedachte, die aan het oude politieke wereldbeeld ten grondslag ligt”.

En verder : “Het wordt steeds duidelijker dat er in Europa twee tradities bestaan, die zich allebei op de democratie beroepen, maar in hun denken, zo goed als in hun praktijk, diametraal tegenover elkaar staan. Laten we ze noemen: die van 1580 en die van 1793, de Nederlandse en de Franse revolutie. De eerste wortelde in Middeleeuwse vrijheden, de tweede dweepte met 'de Vrijheid'. (...) Deze laatsten gaan ervan uit, dat er zo iets bestond als 'de' mens. Maar “zo iemand heb ik nooit ontmoet”, zei men later in contra-revolutionaire kringen, “wij kennen alleen ... mensen in hun verscheidenheid”. Maar, hoe dan ook : voor deze mens in absoluto, moest men een politiek stelsel vinden, dat zijn zijn wezen beantwoordde. (...) Men weigert te aanvaarden dat er rekening moet worden gehouden met differentiaties binnen de “één en ondeelbare” republiek.

(...) Het is niet uitsluitend te wijten aan uiterlijke omstandigheden dat de Franse revolutie is uitgelopen, eerst op een regime dat "mit la Terreur à l'ordre du jour", en later op een militair, politieel bewind, met nog nooit gekende 'cultus van de persoonlijkheid'. Immers, als men meent dat er, in politics, een volkomen 'waarheid' kan bestaan, en dat die zich kan belichamen in de beginselen van een partij, dan is de weg open gelegd, van Robespierre naar Stalin. (...). Niets staat de schrijver van de Apologie (Willem van Oranje) verder dan juist deze tirannieke en politiek-mystieke visie”.

En Brugmans besluit over de Apologie: "Alles wat tendeert naar dictatuur, van links of rechts, moet hier alles vinden wat hun vijandig is : zelfbestuur en tolerantie, echte vrijheden in het concrete meervoud, en het recht van een volk om zijn eigen weg te gaan - desnoods tegen de wil van een machtiger land”.

Als men dit jaar de hetze tegen Oostenrijk beziet en de reacties op het “ne” van het Deense volk, zijn deze woorden aktueller dan ooit. Voor mij zijn ze een aansporing om verder te strijden, tegen een centraliserend Europa, een centraliserend België of een centraliserend Vlaanderen. De soevereiniteit moet opnieuw uitgaan van de eigen kring. En in een wereld waarin het nihilisme steeds toeneemt moeten we wellicht onze prioriteiten inderdaad leggen bij kleine kringen en gemeenschappen, waarin de traditie levend kan worden gehouden. In de donkere zesde eeuw was het ook een klein volk, het Ierse, dat de beschaving redde. De Heilige Columbanus (+ 615) bracht van daaruit de beschaving terug over Europa en dichtte in zijn gedicht “*Heia viri*” : “Wapen U met de deugd. De wolken zullen wegsmelten en de grote storm gaat over” (*Virtutum vosmet, armis defendite rite*).

Laten wij ons wapenen met de deugd, in alle Storme(n) sterk en trouw blijven en met nooit gebroken moed het web van onze heimat verder weven. En wat mezelf betreft, wil ik U verzekeren :

Je maintiendrai.

(Kortrijk 26 november 2000).